

Kazus

Maddə 6.3(c)

Ərizəçi narkotik maddənin qanunsuz alınması və saxlanması təqsirli bilinib həbs olunmuşdur.

İlkin dindirmə zamanı 24 mart 2000-ci ildə Şöbənin müstəntiqi ərizəçiyə məlumat verdi ki, onun özünə vəkil tutmaq hüququ var. Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 21, 44 və 45-ci maddələrinə istinad etdi. Ərizəçi bildirdi ki, vəkil vasitəsilə təmsil olunmaqdan imtina edir və bu qərar onun maliyyə vəziyyəti ilə əlaqədar deyil.

Eyni tarixdə Şöbənin müstəntiqi ərizəçini bir qrup şəxslə əlbir olaraq satış məqsədi ilə narkotik maddələrin əldə edilməsində, satılmasında və saxlanmasında (Cinayət Məcəlləsinin 229-1-ci maddəsi) təqsirləndirən qərar çıxardı. Ərizəçi təqsirləndirilən şəxs qismində müstəntiq tərəfindən dindirildi.

Ərizəçi iddia edir ki, istintaqın gedişində o və qohumları onun vəkillə təmsil olunması üçün müraciət ediblər.

25 aprel 2000-ci ildə Vinnitsa vilayətinin Vinnitsa rayon məhkəməsi hazırlıq iclası keçirdi. O, işin öz icraatına qəbul etdiyini bildirdi və ərizəçinin vəsatəti əsasında məhkəmə iclası 22 may 2000-ci ilədək təxirə saldı. Ərizəçi məhkəməyə məlumat verdi ki, vəkillə təmsil olunmaq istəməyib və məhkəmədə özü-özünü təmsil etmək istəyir. Məhkəmə iclası təxirə salındı.

22 may 2000-ci ildə məhkəmə işə baxılmasını davam etdirdi.

İclas zamanı məhkəmə ərizəçinin vəkillə təmsil olunmamaq barədə qərarı ilə razılaşdı. O, həmçinin qərara aldı ki, işə ittiham tərəfinin bəzi şahidlərinin iştirakı olmadan baxılsın, onlara iclasın vaxtı və yeri barədə lazımi qaydada məlumat verilsə də onlar məhkəməyə gəlməmişdilər. Hakim həmçinin ərizəçiyə və onunla birlikdə təqsirləndirilən digər şəxsə məlumat verdi ki, təqsirlərini boyunlarına almaları məhkəmə tərəfindən yüngülləşdirici hal kimi qəbul edilə bilər.

23 may 2000-ci ildə məhkəmə iclasında ərizəçi ona qarşı irəli sürülmüş ittihamlarda qismən təqsirini boynuna aldı. O, konkret olaraq bildirdi ki, opiumu saxlamaqda özünü təqsirli bilir. Məhkəmə araşdırmasını gedişində ərizəçi yenə də vəkil yardımından imtina etdi və bildirdi ki, öz arqumentlərini özü təqdim etmək istəyir və bu, onun maliyyə vəziyyətinin çətinliyi ilə əlaqədar deyil.

Məhkəmə iclası zamanı ərizəçi və onunla birlikdə təqsirləndirilən digər şəxs hər hansı sübuta etiraz etməyə cəhd göstərmədilər və heç bir arqument irəli sürmədilər, yalnız öz təqsirlərini etiraf etdilər və cəzalarının yüngülləşdirilməsini xahiş etdilər. Eyni tarixdə Vinnitsa rayon məhkəməsi ərizəçini bir qrup şəxslə əlbir olaraq satış məqsədi ilə narkotik maddələrin qanunsuz alınması və saxlanması (keçmiş Cinayət Məcəlləsinin 229-1-ci maddəsi) ilə məşğul olmaqda təqsirli hesab etdi. O, ərizəçini beş il azadlıqdan məhrum edilmə cəzasına məhkum etdi və şəxsi əmlakının müsadirə olunması barədə qərar çıxardı.

29 may 2000-ci ildə ərizəçi məhkum edilməsinə qarşı Vinnitsa vilayət məhkəməsinə apellyasiya şikayəti verdi. O, konkret olaraq bildirdi ki, opiumu yalnız saxlayıb və onun cəzası azadlıqdan məhrum edilmə deyil, daha yüngül cəza olmalıdır.

12 iyul 2000-ci ildə Vinnitsa vilayət məhkəməsi ərizəçinin iştirakı olmadan, prokurorun iştirakı ilə ərizəçinin apellyasiya şikayətini rədd etdi və 23 may 2000-ci il tarixli hökmü qüvvədə saxladı. Hökm qanuni qüvvəyə mindi.

24 oktyabr 2000-ci ildə Komitə ərizəçinin arvadının şikayətini nəzərdən keçirdi, şikayətdə xahiş edilirdi ki, ona hüquqi nümayəndə təyin edilsin. Eyni tarixdə Komitə cənab Şulgini ərizəçini təmsil edən ictimai müdafiəçi təyin etdi.

30 oktyabr 2000-ci ildə cənab Şulgin Vinnitsa rayon məhkəməsinin sədrinə müraciət edərək hökmə qarşı şikayət hazırlamaq üçün işin materialları ilə tanış olmasına və ərizəçi ilə görüşməsinə icazə verilməsini xahiş etdi.

2 noyabr 2000-ci ildə Vinnitsa rayon məhkəməsinin hakimi onun müraciətini belə bir əsasa görə rədd etdi ki, qanun ictimai müdafiəçisinin bu hərəkətləri etməsinə icazə vermir. Konkret olaraq, məhkəmə cənab Şulginə aşağıdakı məlumatları verdi:

“...Vinnitsa rayon məhkəməsi sizə məlumat verir ki, nəzarət qaydasında icraatda müttəhimini təmsil etməyiniz üçün cinayət işinin materiallarının sizə təqdim edilməsi barədə ... və müttəhimlə görüşməyinizə imkan yaradılması barədə 30 oktyabr 2000-ci il tarixli xahişinizə icazə verilə bilməz, çünki Ukrayna qanunvericiliyinə əsasən, ictimai müdafiəçi yalnız işə məhkəmə tərəfindən baxılmasında iştirak edə bilər və qanun ona məhkəmə hökmündən şikayət etmək hüququ verməyib.

Bundan başqa, Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 384-cü maddəsində ... qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə hökmlərinə, verdiklərinə və ya qəraradlarına qarşı protest vermək hüququna malik olan şəxslərin tam siyahısı verilir, Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 31-ci maddəsində isə ... nəzarət qaydasında icraat prosedurunun əsasları nəzərdə tutulur...”.

Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi və 3-cü bəndinin “c” yarım bəndi üzrə (və dolayısı ilə 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinin “d” yarım bəndi üzrə) şikayət etdi ki, birinci instansiya məhkəməsindəki araşdırmada hüquqi yardımdan məhrum edilib. Ərizəçi bildirdi ki, müdafiəçisinin olmaması ucbatından Vinnitsa rayon məhkəməsinin hökmünə qarşı şikayət verə bilməyib. O, iddia etdi ki, onun Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş məhkəməyə müraciət etmək hüququ pozulub. O, həmçinin Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci üzrə bu şikayətini də bildirdi ki, polis əməkdaşları, o cümlədən *agent-provokator, narkotik maddələrin operativ alışıni təşkil etməklə onu cinayət törətməyə təhrik ediblər və onların hərəkətləri əvvəlcədən ərizəçini ədalətli məhkəmə araşdırması imkanından məhrum edib. O, eyni müddəaya istinad edərək bildirdi ki, onu haqsız olaraq məhkum ediblər. O, daha sonra şikayət etdi ki, öz müdafiəsini hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxta və imkana malik olmayıb və məhkəmə araşdırmasında müəyyən şahidlər dindirilməyib.*

- 1. Dövlət orqanları tərəfindən ərizəçinin müdafiəçi ilə təmin olunmaq hüququ ilə bağlı bütün prosesual təminatlara riayət edilibmi?**
- 2. Ərizəçinin müdafiəçi ilə təmin olunmaqdan imtina etməsi qərarı ilə məhkəmənin razılaşması 6-cı maddədə sadlanan müdafiə hüquqlarına ziddirmi?**
- 3. Ərizəçi vəkillə təmin olunmaq hüququnu daxili məhkəmə orqanları qarşısında mübahisəldirməli idimi (daxili hüquqi müdafiə vasitələri tükəndirilmişdirmi)?**

Hazırladı: Günel Sadıqova